

Juryrapport Jan van Dijk Award 2024

Geachte aanwezigen, beste genomineerden,

We starten dit mooie congres met de uitreiking van de Jan van Dijk Victimology and Victims Rights' Awards voor beste masterscriptie en beste dissertatie. Deze prijs is in 2014 voor het eerst uitgereikt. Vandaag, 10 jaar later, mag ik, als juryvoorzitter van deze editie, deze prijzen zelf uitreiken. Het bestaan van deze bijzondere prijs onderstreept, dunkt me, het belang dat internationaal en in het bijzonder ook in Nederland en België wordt gehecht aan onderzoek naar de problemen, belangen en rechten van slachtoffers. Dat ik hieraan samen met Nederlandse collegae als Marc Groenhuijsen en Pieter van Vollenhoven een bijdrage heb kunnen leveren, vervult me met een gevoel van diepe voldoening.

En dan nu alle aandacht voor de nieuwe generatie van victimologen!

Beste masterscriptie 2024

Ik wil graag beginnen met de Jan van Dijk award voor de beste masterscriptie. Ik sta hier namens de door Fonds Slachtofferhulp ingestelde jury, bestaande uit Janne van Doorn, universitair docent bij Universiteit Leiden, Alice Bosma, onderzoeker bij het NSCR en het Openbaar Ministerie en Lonneke Lenferink, universitair docent bij Universiteit Twente. Met onze gezamenlijke kennis, expertise en kunde zijn we aan de slag gegaan met de ingezonden masterscripties.

In totaal werden er 10 masterscripties voorgedragen als kandidaat voor de Jan van Dijk award. Met veel plezier hebben wij ons gebogen over de diversiteit aan onderwerpen waar deze studenten mee aan de slag zijn gegaan in het afsluitende kroonwerk van hun studie. Hoewel wij als redelijk doorgewinterde victimologen wel het een en ander weten over verschillende victimologische onderwerpen, hebben wij van deze prachtige masterscripties weer veel geleerd. Er was zeer veel variëteit: we hebben geleerd over de beeldvorming over mensenhandel in de media, over de financiële tegemoetkoming voor slachtoffers van geweld in de jeugdzorg en over de ervaringen met de strafprocedure van slachtoffers van verkeersongevallen. We hebben kwantitatieve, kwalitatieve, filosofische en rechtsvergelijkende onderzoeken gelezen. Het was geen gemakkelijke taak om deze prachtige lijst met inzendingen te reduceren tot een top 3. De scripties waren zonder uitzondering van zeer hoge kwaliteit. Ook hieruit blijkt dat de victimologie in Nederland bloeit.

Op een zonnige middag in februari is het ons toch gelukt om tot de volgende shortlist te komen, in alfabetische volgorde:

- **Marin Hoekstra**, Erasmus Universiteit Rotterdam, met de scriptie getiteld 'Ervaringen van Genderspecifieke Intimidatie binnen de Online Gamewereld vanuit het Slachtofferperspectief'.
- **Manon Laan**, Universiteit Leiden, met de scriptie getiteld 'De Publieke Opinie over het Kernverwijt van Seksueel Misbruik van Beeldmateriaal: De Rol van Fair Labelling'.
- **Stijn Wijnants**, Universiteit Utrecht, met de scriptie getiteld 'Tussen Einzelfallgerechtigdheid en Generalgerechtigdheid. Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de wettelijke regelingen voor de vergoeding van affectieschade in Nederland en Duitsland.'

Helaas moest Manon Laan zich, vanwege dringende werkomstandigheden, terugtrekken uit de top 3. Maar omdat wij als jury zeer positief waren over haar scriptie, wilden we haar hier toch even noemen. Dit betekent dat we uiteindelijk van een top 3 naar een top 2 zijn gegaan. De twee genomineerden stellen zichzelf voor in het volgende filmpje.

Wij, de jury, zijn zeer enthousiast over deze twee masterscripties om de volgende redenen:

Marin, jij hebt kwalitatief onderzoek gedaan naar het slachtofferperspectief van vrouwelijke gamers die ervaring hebben met genderspecifieke intimidatie binnen de online-gamewereld. In je onderzoek kijk je naar de ervaringen van slachtoffers, de gevolgen hiervan op hun welzijn en hun copingstrategieën. Wij als jury waren zeer onder de indruk van het innovatieve karakter van je scriptie. Je kijkt naar een heel specifiek probleem bij een hele specifieke doelgroep, waarbij niettemin sprake is van een actueel, maatschappelijk probleem waar velen mee te maken kunnen krijgen of in de toekomst te maken zullen krijgen. De afbakening en theoretische inbedding zorgt voor een helder gestructureerd betoog, dat inzichten geeft in een vaak onderbelichte subcultuur, namelijk de wereld van online gaming. Voor velen is dit een verborgen wereld en ook het slachtofferschap daarbinnen is daardoor (te) onzichtbaar. Daarnaast is de uitvoering van het onderzoek zeer indrukwekkend en vernieuwend en de jury complimenteert je met hoeveel je hebt gedaan binnen het korte tijdsbestek waarin een scriptie moet worden afgerond. Als laatste wil de jury je complimenteren hoe je met ethische kwesties in dit onderzoek bent omgegaan, waaronder jouw mogelijke persoonlijke bias als actieve online gamer.

Stijn, jij hebt onderzoek gedaan in hoeverre de affectieschaderegeling met haar huidige vormgeving toepasbare regeling is en of het mogelijk is om in verdergaande mate rekening te houden met individuele omstandigheden. Hierbij heb jij een rechtsvergelijking gemaakt met de Duitse affectieschaderegeling, die een ander licht werpt op dit vraagstuk in het Nederlandse recht. Wij als jury waren zeer onder de indruk van jouw rechtsvergelijkende analyse. Ook de niet-juristen onder ons vonden het een zeer helder verhaal met een interessante analyse. Wij waren ook erg te spreken over jouw analyse van de ontwikkelingen in de Nederlandse wetsvoorstellen. En met de goede en concrete aanbevelingen in jouw slothoofdstuk heb je ervoor gezorgd dat jouw scriptie een groot maatschappelijke impact zou kunnen hebben.

Kortom, het zijn twee prachtige scripties die beiden ruimschoots aan de vier criteria, namelijk wetenschappelijke kwaliteit, maatschappelijke impact, originaliteit en goede stijl en structuur voldeden. Beiden zijn potentiële winnaars. Maar er kan er maar een de beste zijn en de winnaar van de Jan van Dijk Award voor de beste masterscriptie 2024 is geworden:

Marin Hoekstra met haar masterscriptie 'Ervaringen van Genderspecifieke Intimidatie binnen de Online Gamewereld vanuit het Slachtofferperspectief'. Van harte gefeliciteerd. Marin, graag nodig ik je uit om naar voren te komen om de Jan van Dijk Victimology and Victims Rights award alsook de geldprijs van €1750 in ontvangst te nemen.

Daarnaast nodig ik graag Stijn Wijnants uit om het podium op te komen om deze bloemen in ontvangst te nemen.

Beste dissertatie 2024

En dan is het nu het moment om de prijs voor de beste dissertatie uit te reiken. Ook hier stond ik niet alleen in het selecteren van een top 3 en de uiteindelijke winnaar. De jury bestond uit Ineke Sybesma, directeur Fonds Slachtofferhulp, Peter van der Velden, hoogleraar Victims and Mental Health bij TRANZO, Tilburg University, Richard Korver, advocaat bij Richard Korver advocaten en voorzitter van de stichting Landelijk Advocaten Netwerk Gewelds- en Zeden Slachtoffers en Arlette Schijns, advocaat bij Beer advocaten en voorzitter van de Commissie Schadefonds Geweldsmisdrijven.

Met het risico om in herhaling te vallen, wil ik ook hier beginnen met complimenten voor de negen recent gepromoveerden wiens dissertatie wij mochten beoordelen. Ook deze jury was erg onder de indruk van de kwaliteit van de inzendingen en hun relevantie voor de beleidsontwikkeling m.b.t. slachtoffers. Een proefschrift is een proeve van bekwaamheid en alle negen hebben hun victimologische *credentials* ruimschoots verdiend. Maar ook hier hadden we de taak om de proefschriften te beoordelen op de 4 criteria: wetenschappelijke kwaliteit, maatschappelijke impact, originaliteit en stijl en structuur.

En dat is ons gelukt. We zijn tot de volgende shortlist gekomen, in alfabetische volgorde:

- **Eva Mulder**, Tilburg University, met haar dissertatie getiteld 'The Normality of Rape? Observer Reactions to Stories of Female and Male Sexual Assault'.
- **Eva Willems**, universiteit Gent, met haar dissertatie getiteld 'Open secrets & hidden heroes. Violence, Citizenship and Transitional Justice in (Post-) Conflict Peru'.
- **Pien van de Ven**, Tilburg University, met haar dissertatie getiteld 'The role of social support in the aftermath of victimization: Interpersonal aspects of coming to terms with a victimization experience'.

De drie genomineerden stellen zichzelf voor in het volgende filmpje.

Wij, de jury, zijn zeer enthousiast over deze drie dissertaties om de volgende redenen:

Eva Mulder, in jouw dissertatie buig jij je over de vraag waarom en hoe negatieve reacties tegenover slachtoffers van seksueel geweld tot stand komen. Met een interdisciplinaire blik heb je diverse experimentele studies uitgevoerd om de rol van normativiteit in reacties van derden op mannelijke en vrouwelijke slachtoffers van seksueel geweld te onderzoeken. De jury is het erover eens dat de winst van het proefschrift ligt in de blootlegging en bewustwording van de dieper gelegen (stereotype) ideeën over slachtoffers van seksueel geweld en de reacties daarop. Jouw bevindingen zijn van belang voor alle professionals die in het kader van de rechtspleging en hulpverlening met slachtoffers van zedendelicten werken, in het bijzonder voor politieambtenaren bij het opnemen van de aangiftes. Een maatschappelijk zeer relevant onderwerp met het oog op de aanstaande inwerkingtreding van de Wet seksuele misdrijven, waar zowel opzet als schuld verkrachtingen strafbaar zijn gesteld. Bewustwording van de complexiteit van slachtofferverhalen en van de rol die de sociaal-culturele context speelt zal bij de beoordeling ervan nog belangrijker worden. Jouw proefschrift kan daarbij een wegwijzer zijn.

Eva Willems, in jouw dissertatie heb jij gekeken naar transitional justice en hoe dit vorm heeft gekregen in de wijze waarop in Peru is omgegaan met de erfenissen van de recente burgeroorlog. Het mooie aan dit geschiedkundige proefschrift is dat er aanbevelingen gedaan worden voor transitional justice in het algemeen. De oproep om de historische achtergronden uitdrukkelijk in het proces te betrekken achten wij belangrijk en origineel. In het juridisch framework van de beslechting van conflicten wordt de historische dimensie immers zelden meegenomen. De jury is unaniem dat dit proefschrift van een zeer hoog niveau is met een zeer gedegen analyse. Het is creatief en talig en vormt een zeer sterk en overtuigend betoog. Hoewel de focus relatief ver wegstaat van de Nederlandse context, prikkelt het wel om verder na te denken over de oorlogsmisdrijven die hier worden vervolgd. En misschien wel het grootste compliment, het heeft mij en de rest van de jury beïnvloed in het denken over transitional justice en de relativiteit van het slachtofferbegrip daarbinnen.

Tot slot, Pien van de Ven. Pien, in jouw dissertatie heb je je verdiept in de betekenis van sociale steun en de interpersoonlijke aspecten van herstel na een slachtofferervaring. Dit heb je op drie manieren onderzocht: door te kijken naar de relatie tussen mentale gezondheidsklachten en een ervaren gebrek aan sociale steun na een slachtofferervaring, door een literatuurstudie naar de betekenis van lotgenotencontact voor slachtoffers en nabestaanden en, ten slotte, door lotgenotengroepen te observeren. Wij als jury waren unaniem overtuigd van de grote maatschappelijke impact dat dit proefschrift kan hebben. Jij laat op een zeer overtuigende wijze zien dat het bieden van steun door naasten zoals lotgenoten herstel van beschadigde sociale relaties kan realiseren en slachtoffers kan helpen bij hun zoektocht naar de betekenis van wat hen

is overkomen voor hun verdere leven. De overheid in de vorm van de strafrechtspleging heeft daarbij uiteraard een belangrijke rol, en tevens de gelukkig steeds beter geoutilleerde, professionele trauma-hulpverlening, maar, zo blijkt uit jouw proefschrift de gemeenschap dus ook. Dat kernidee heeft ooit ten grondslag gelegen aan de ontwikkeling van slachtofferhulp-door-vrijwilligers in Nederland. Jouw proefschrift herinnert ons eraan dat dit idee vijftig jaar later nog niets aan betekenis heeft ingeboet, en verder onderzoek en uitdieping verdient. We hopen dan ook dat toekomstige victimologen jouw proefschrift tot zich zullen nemen om hier verder onderzoek naar te doen. Jij hebt, onzes inziens, een belangrijke eerste stap gezet voor een nieuwe, maar eigenlijk dus heel oude richting in de victimologie.

Het waren drie prachtige dissertaties die allen ruimschoots aan de criteria voldeden. Maar ook hier is er maar één de winnaar. Het is de jury een groot genoegen de prijs voor beste dissertatie te mogen toekennen aan:

Pien van de Ven, met haar dissertatie getiteld 'The role of social support in the aftermath of victimization: Interpersonal aspects of coming to terms with a victimization experience'.

Pien, graag nodig ik je uit om naar voren te komen om de Jan van Dijk Victimology and Victims Rights award alsook de geldprijs van €2500 in ontvangst te nemen.

Hierbij komen we tot een afronding van de uitreiking. Ik nodig graag de andere twee genomineerden, Eva Willems en Eva Mulder, uit om het podium op te komen om als huldeblijk deze bloemen in ontvangst te nemen.

Ook wil ik alle juryleden hartelijk bedanken voor hun tijd in het lezen van alle masterscripties of dissertaties en tot een top 3 en winnaar te komen. Als blijk van waardering biedt het Fonds een kleinigheidje aan.

Veel dank voor jullie aandacht en ik hoop dat jullie genieten van de rest van dit congres.